

Stanovisko Akreditační komise ke kontrolní zprávě Fakulty právnické ZČU v Plzni

Doporučení Akreditační komise (AK) na řešení závažných problémů, do kterých se fakulta dostala, byly formulovány na zasedání AK v listopadu 2009 (viz zápis č. 5/2009):

1. Stabilizovat situaci na fakultě. Zavést funkční mechanismy, které jsou standardní pro vysokoškolské prostředí. Provést revizi vnitřních předpisů fakulty. Usilovat o maximální transparentnost všech procesů.
2. Dbát na dodržování přesných administrativních pravidel, včetně vedení studijní dokumentace a protokolů a zapisování zápočtů a zkoušek do studijního systému atd.
3. Stanovit pravidla pro uznávání studijních povinností (zápočtů a zkoušek) splněných na jiné vysoké škole. V souvislosti s tím prověřit a stanovit pravidla pro uznávání splněných povinností v programu celoživotního vzdělávání při přijetí do studijního programu.
4. Posoudit průběh studia jednotlivých absolventů doktorského studijního programu a standardní průběh státních rigorózních zkoušek Komisí pro prověřování studia absolventů a průběhu rigorózního řízení na FP ZČU. U studií a prací, u nichž bude shledáno podezření „nestandardnosti“, provést hlubší rozbor odborníky mimo fakultu (zvážit využití softwaru pro odhalování plagiátů).
5. Stabilizovat personální zabezpečení fakulty (snížit počet pracovníků a zároveň výrazně omezit aktivity vyučujících jinde).
6. Zaměřit se na mladé perspektivní pracovníky, jejich akademický růst a publikační aktivitu. U mladých pracovníků stanovit realistický plán jejich odborného rozvoje a kariérního růstu (včetně zapojení do doktorských programů, obhajob disertačních prací a přípravy k habilitacím).
7. Sledovat a každoročně hodnotit publikační aktivity akademických pracovníků v oblastech, jejichž výuku zajišťují, a ve způsobu obvyklém pro příslušné obory.
8. Vytvořit motivační prostředí pro získání výzkumných grantů (jejichž příjemcem bude FP ZČU) a rozvoj mezinárodní spolupráce. Stanovit priority výzkumu.
9. Zajistit vyrovnanou kvalitu disertačních a rigorózních prací na standardní úrovni, s výběrem témat odpovídajícím jednotlivým oborům. Témata disertačních prací by měla navazovat na výzkumná zaměření fakulty. Oponenty jak u disertačních, tak u rigorózních prací by měly významné odborné autority, které se zabývají výzkumnou činností v oblasti, která je předmětem řešení příslušné práce. Zvážit možnost, aby jeden z oponentů byl externím odborníkem (mimo ZČU).
10. Elektronicky zpřístupňovat bakalářské, diplomové, rigorózní a disertační práce, které prošly obhajobou, spolu s posudky a výsledkem obhajoby. Implementovat systém odhalování plagiátů.

V květnu 2010 byla předložena první kontrolní zpráva, kterou AK projednala v červnu 2010 s následujícími závěry (viz zápis č. 3/2010):

1. AK konstatuje, že vedení fakulty se podařilo stabilizovat situaci a vytvořit podmínky pro řádné uskutečňování studijních programů a jejich rozvoj. Především došlo k zavedení funkčních mechanismů, které jsou standardní pro vysokoškolské prostředí. Fakulta provedla revizi vnitřních předpisů a dalších dokumentů a zřetelně usiluje o maximální transparentnost všech procesů. AK současně hodnotí pozitivně snahu o personální stabilizaci fakulty a nastartování systematické výzkumné činnosti. Oceňuje kvalitní složení vědecké rady, která se opírá o přední osobnosti naší právní vědy, a její aktivní podporu probíhajících reforem. AK považuje Fakultu právnickou Západočeské univerzity v Plzni již za vnitřně konsolidovanou, a konstatuje, že uskutečněné reformy vytvářejí velmi dobré předpoklady pro kvalitní uskutečňování akreditovaných činností a další rozvoj fakulty.
2. S ohledem na tuto skutečnost AK souhlasí s konáním státních rigorózních zkoušek u magisterského studijního programu „Právo a právní věda“ a s udělováním titulu JUDr. Zkoušky by měly být vykonávány především v těch oborech práva, ve kterých působí na fakultě interní habilitovaní pracovníci s odpovídající odbornou a publikační činností (AK upozorňuje, že je nutné, aby v komisích byli zastoupeni docenti a profesori z daných oborů). AK požaduje před tím, než budou řízení zahájena, předložit složení komisí (schválených vědeckou radou) pro jednotlivé obory.

3. Omezení akreditace u doktorského studijního programu zůstává i nadále v platnosti. AK se přiklání k názoru vedení fakulty, že vzhledem k množství studentů, jež jsou v daném programu z dřívějších let, je třeba zajistit především jejich kvalitní dostudování s dostatkem časového prostoru pro působení školitelů.

4. AK bude i nadále věnovat pozornost vývoji na Fakultě právnické Západočeské univerzity v Plzni. V této souvislosti požaduje, aby nejpozději do 31. května 2011 předložila AK novou zprávu, která bude obsahovat aktuální údaje o naplňování doporučení vyslovených AK na zasedání č. 5/2009 (týkající se především rozvoje personálního zabezpečení, kvalifikačního růstu vyučujících a realizace související výzkumné činnosti). AK v květnu 2011 provede i kontrolu uskutečněných státních rigorózních zkoušek (včetně dokumentace) za poslední rok.

V květnu 2011 byla předložena v souladu s požadavky AK kontrolní zpráva. AK si pro posouzení kvality činnosti fakulty a perspektiv jejího rozvoje vyžádala dále dlouhodobý záměr fakulty, výroční zprávu fakulty a vnitřní předpisy. Při posuzování vycházela z dalších dokumentů, které jsou zveřejněny na webových stránkách ZČU v Plzni. Dne 6. 6. 2011 provedli zástupci AK ověření na místě. Jednání na Fakultě právnické ZČU v Plzni se za AK zúčastnili: V. Dvořáková, P. Höschl, J. Roda, R. Boháč, J. Smrčka, V. Kudrová. Za ZČU v Plzni se jednání se účastnila rektorka I. Mauritzová, děkan K. Růžička, proděkaní fakulty, zástupci akademického senátu fakulty (včetně zástupce studentů) a zástupce akademického senátu univerzity. Ověřování na místě se soustředilo jak na transparentnost procesů probíhajících na fakultě, tak na kvalitativní vývoj fakulty z hlediska pedagogického a odborného procesu. Analyzovaly se jednotlivé aspekty zprávy, dlouhodobý záměr fakulty, ověřila se kvalita obhájených disertačních a rigorózních prací, včetně posudků, a kvalita vedené studijní dokumentace, zejména u studentů, jimž bylo zrušeno předchozí rozhodnutí o ukončení studia.

Zjištění

1. Transparentnost procesů na fakultě

V porovnání se stavem projednávaným před rokem se situace výrazně zhoršila. I když je třeba vzít v úvahu, že některé problémy byly obtížně řešitelné vzhledem k dřívějším výrazným pochybením na fakultě (v období před listopadem 2009), současné vedení fakulty učinilo kroky, které netransparentnost spíše posílily. Jde zejména o tyto problémy:

- Zrušená rozhodnutí o ukončení studia. Z prostudovaných a předložených podkladů vyplývá, že FP ZČU nezákonně zrušila řadu rozhodnutí o ukončení studia, a to proto, že přihlédla k důvodům, k nimž na základě zákona přihlédnout možné není. Rozhodnutí navíc (obecně) nedostatečně odůvodňuje, čímž je činí nepřezkoumatelná pro nedostatek důvodů, tedy vadná. Také není jednoznačné, zda tvrzené důvody byly žadateli řádně doloženy. Přezkumná rozhodnutí ZČU se v odůvodnění taktéž nedostatečně vypořádávají s tvrzenými důvody, lze však uznat, že v daných případech nezákonnost zásadně tvrzena nebyla. K rozhodování v rámci autoremedury by mělo docházet pouze v případě, že rozhodnutí bylo vydáno v rozporu se zákonem, anebo vnitřním předpisem, nikoli na základě volné úvahy, a to s ohledem na to, že správní uvážení při rozhodování podle § 68 zákona o vysokých školách není dáno.
- Nebyla dosud vyřešena situace 20 studentů doktorského studia, kteří studovali v oborech, které ztratily akreditaci. I když se problém původně týkal velkého množství studentů, dva roky po ztrátě akreditace by již vysoká škola (s ohledem na ustanovení § 80 odst. 4 a § 86 odst. 1 zákona o vysokých školách) měla být schopna danou situaci definitivně řešit.

Další problematické skutečnosti:

- Vypsání výběrové řízení na přijetí nových akademických pracovníků bylo v rozporu se zákonem. Vypsání výběrového řízení nebylo zveřejněno v hromadném sdělovacím prostředku s celostátní působností, jak vyžaduje zákon o vysokých školách. Zdá se, že tato praxe je na univerzitě běžná. Lze samozřejmě diskutovat o tom, zda internetové zveřejnění patří mezi zveřejnění v hromadném sdělovacím prostředku. V zájmu fakulty bylo ovšem maximálně možné zveřejnění inzerátu, a to nejenom prostřednictvím sítě Internet.
- Dlouhodobý záměr, byl vědeckou radou vrácen k přepracování. Přepracovaná verze, která byla již přijata a schválena akademickým senátem, nebyla již na vědecké radě prodiskutována, pouze zaslána elektronicky; dle vyjádření děkana se žádný člen vědecké rady ke kontrolní zprávě již nevyjádřil. Kontrolní zpráva pro AK nebyla projednána na vědecké radě; měla jí být zaslána elektronicky, někteří členové vědecké rady však potvrdili, že kontrolní zprávu neobdrželi.

2. Kvalita rigorózních a disertačních prací

Zástupci AK ověřili kvalitu obhájených disertačních a rigorózních prací za poslední rok (spolu s posudky a dokumentací) a konstatovali, že kvalita prací, posudků, a protokolů se výrazně zlepšila a odpovídá obvyklým standardům. Dílčími problémy jsou:

- Podle ustanovení § 47 odst. 4 zákona o vysokých školách disertační práce musí obsahovat původní a uveřejněné výsledky nebo výsledky přijaté k uveřejnění. Splnění této skutečnosti nebylo možné u předložených disertačních prací ověřit. Lze doporučit, aby ze spisových materiálů jasně vyplývalo, jakým způsobem student prokázal splnění tohoto požadavku zákona o vysokých školách.
- Obdobně se lze vyjádřit k publikační činnosti některých studentů doktorského studijního programu, kterou nebylo možné ze spisu zjistit. I tato skutečnost by měla být ze spisu jasně patrná.
- Je otázkou ke zvážení, proč všechny disertační práce jsou obhajovány v Praze na Ústavu státu a práva AV ČR. I když lze pochopit, že je asi jednodušší svolat komisi a oponenty do Prahy než do Plzně, fakulta se tím zbavuje určitého aspektu vědeckého života, který veřejná obhajoba disertačních prací v rámci oboru přináší (podrobnější rozbor byl dán fakultě k dispozici).

3. Kvalitativní ukazatele vývoje fakulty

Ze závěrů AK k předchozí kontrolní zprávě fakulty vyplynulo, že další rok se má fakulta zaměřit na rozvoj personálního zabezpečení, kvalifikační růst vyučujících a realizaci související výzkumné činnosti. V této oblasti bylo zjištěno:

- **Vedení fakulty** zatím není zcela stabilizované, po zvolení nového vedení došlo k několika výměnám proděkanů, ke změně osob i funkcí. Není obsazena funkce proděkana pro zahraniční styky, což z hlediska významu internacionalizace výuky jako kvalitativního ukazatele není dobré.
- Analýza **personálního zabezpečení** je velmi obtížná vzhledem k charakteru podkladů, které v kontrolní zprávě a v příloze ke kontrolní zprávě fakulta dodala. Z takto předložených podkladů nelze zjistit podstatné náležitosti, jako je oborové zaměření vyučujících, věková struktura či charakter publikační činnosti. Nejde jen o nepřehlednost podkladů pro AK, ale svědčí to o tom, že vedení fakulty se hlubší

analýzou personálního zabezpečení nezabývalo, protože na základě těchto podkladů to ani nelze.

Na základě poskytnutých podkladů lze konstatovat následující vývoj:

V roce 2010 působilo na fakultě 13 **profesorů** (přepočteno na úvazky 9,25).

V roce 2011 bylo 12 profesorů (přepočteno na úvazky 7,25).

Počet profesorů se tedy snížil takřka o čtvrtinu, částečně se zlepšila věková struktura. Proběhlo jedno jmenovací řízení, ovšem jde o profesora se smlouvou na dobu určitou (do 31. 12. 2012) a s minimálním úvazkem (7,5 hodin týdně). V případě, že se budou realizovat avizované odchody a plánovaná snížení úvazku, bude počet profesorů 8 (přepočteno na 5,06 úvazku, plný úvazek pouze 2 profesori).

V roce 2010 působilo 12, resp. 9 **docentů** (přepočteno na úvazky 8,75, resp. 6,38).

V roce 2011 působilo 10 docentů (přepočteno na úvazky 7, 03).

Počet docentů se tedy za rok snížil o více než čtvrtinu přepočtených úvazků. Proběhla úspěšně jedna habilitace pracovníka na plný úvazek. Fakulta uvažuje, že by **v tomto roce** mohla být zahájena habilitační řízení u 6 kmenových pracovníků. S ohledem na odbornou a publikační činnost jsou však u uvedených zaměstnanců v krátkodobém horizontu reálné pouze dvě habilitace (T. Dvořák a V. Knoll); ve střednědobém horizontu lze uvažovat nejvýše o dalších třech habilitacích (F. Cvrček, P. Dobiáš a P. Jánošíková), přesto zpráva uvádí další desítku jmen.

V případě, že se budou realizovat avizované odchody a plánovaná snížení úvazku, bude počet docentů 8 (přepočteno na úvazky 5, plný úvazek pouze 2 docenti) a tento počet nemusí být konečný, neboť v kontrolní zprávě není vzata v úvahu skutečnost, že docenti garantují studijní programy na jiné vysoké škole.

Je zřejmé, že rozvoji personálního zabezpečení vedení fakulty nevěnovalo dostatečnou pozornost, nevytvořilo dlouhodobější koncepci řešení tohoto problému. Namísto zlepšování struktury personálního zabezpečování a posilování fakulty, došlo ke zhoršování situace již v průběhu akademického roku. Odchod klíčových osobností z fakulty, nejen profesorů a docentů, ale i perspektivních 12 pracovníků s Ph.D. vede k destabilizaci personálního zajištění studijních programů.

Z přihlášek do výběrového řízení, které bylo uzavřeno dne 31. 5. 2011, nevyplývá, že by bylo možné v dohledné době nějakým radikálním způsobem vyřešit personální situaci. Nelze vyloučit, že některé přihlášené osobnosti by mohly fakultě pomoci, avšak vzhledem k věkové struktuře uchazečů nebo jejich odbornému zaměření a publikační aktivitě nebo předpokládané velikosti úvazku to nepřináší zásadní řešení. Odborníci, kteří by z odborného hlediska mohli garantovat kvalitu a rozvoj studijních programů a být zárukou stability vzdělávací a výzkumné činnosti fakulty, mají zájem pouze o uzavření pracovní smlouvy v rozsahu částečného úvazku a působí významným způsobem zároveň na jiných institucích.

Současná podoba personálního zabezpečení (podle údajů vložených do registru docentů a profesorů ke dni 11. 3. 2011) znamená, že po realizaci ohlášených odchodů docentů a profesorů, zde **v pozici možného garanta studijního programu** (docent nebo profesor na plný úvazek s adekvátní publikační činností, jehož úvazky na jiných pracovištích nepřesahují 0,5) není nikdo, s výjimkou jednoho profesora (u něhož se však vzhledem k vysokému věku nedá předpokládat garantování kvality a rozvoje

studijních programů) a pana děkana (údaj vložený do registru docentů a profesorů Univerzitou Karlovou v Praze je chybný). Avizované odchody zároveň znamenají, že 32 studentů v doktorském studijním programu přijde v nejbližším období o školitele interně působícího na fakultě, byť někteří školitelé budou moci dále školit jako pracovníci Ústavu státu a práva AV ČR, který se podílí na uskutečňování studijního programu.

- **Výzkumná činnost.** Při hodnocení vědecké a výzkumné činnosti je třeba brát v úvahu, že výsledky se projeví vždy s určitým zpožděním. Fakultě výrazně rostou ukazatele podle RIV bodů (zadávat údaje fakulta začala až v roce 2009), analýza problémů a návrhy jejich řešení v kontrolní zprávě jsou zpracované kvalitně. Fakulta užívá či hledá motivační programy ke zvýšení publikační činnosti, je si vědoma nerovnoměrnosti publikačních činností jednotlivých kateder. Určité zhoršení situace je možné vnímat ve sníženém počtu podaných grantů na GAČR v letošním roce (v roce 2010 – 5, letos 3). Na fakultě se řeší jediný grant z GAČR (získaný v loňském roce, jeho řešitel ale odchází). Další granty nemají výzkumný či vědecký charakter (operační programy, FRVŠ – jde o prostředky určené na rozvoj).

4. Dlouhodobý záměr fakulty

Vzhledem k dané situaci není dlouhodobý záměr fakulty realistický. Záměr fakulty na zrušení omezení akreditace, či dokonce získání nových akreditací doktorského studia není podložen žádnou analýzou rozvoje. Fráze, jako akcelerace rozvojového potenciálu fakulty či dynamický rozvoj fakulty, jsou spíše jistou stylistickou vatou, některé tabulky přinášejí irelevantní údaje, se kterými se pak nepracuje a jejichž smysl není jasný. Lze ocenit, že fakulta si uvědomuje nutnost určité „profilace“, která by mohla znamenat jistou konkurenční výhodu ve vztahu k jiným právnickým fakultám. Takové profilaci ale musí předcházet personální a odborný vývoj v dané oblasti. Evropská dimenze veřejného i soukromého práva, kterou fakulta chce více rozvíjet, zázemí tohoto druhu na fakultě nemá.

Závěry:

Pozitivní vývoj, který AK konstatovala při hodnocení kontrolní zprávy z loňského roku, se zastavil a je možné sledovat zhoršení situace, vytvoření nových nedostatků a tendence k destabilizaci fakulty. Některé problémy vyplývají ještě z předchozí situace na fakultě, jde zejména o netransparentnost a porušování studijního řádu v průběhu studia. Přesto řešení, které fakulta přijala, zejména nezákonné rozhodování o zrušení rozhodnutí o ukončení studia některých studentů, bylo velmi nešťastné.

Především ale fakulta nedokázala naplnit požadavky na rozvoj personálního zabezpečení – personální situace se fakticky po nástupu nového vedení oproti předchozímu roku ještě zhoršovala. Negativní vývoj v tomto směru vyvrcholil ohlášeným odchodem významné části akademických pracovníků, které pravděpodobně nepůjde nahradit na základě výběrových řízení. Za daných okolností Fakulta právnická ZČU není schopná kvalitně zabezpečit uskutečňování doktorského studijního programu. Rovněž personální zabezpečení magisterského studijního programu nevytváří předpoklady pro kvalitní výuku a možný rozvoj.

S ohledem na tato AK navrhuje

- a) podle § 85 odst. 2 písm. c) zákona o vysokých školách odnětí akreditace u doktorského studijního programu *Teoretické právní vědy*,

- b) podle § 85 odst. 2 písm. a) zákona o vysokých školách omezení akreditace u magisterského studijního programu *Právo a právní věda* spočívající v zákazu přijímat ke studiu daného studijního programu další uchazeče,
- c) nekonat státní rigorózní zkoušky a neudělovat titul JUDr.

AK zároveň požaduje, aby Fakulta právnická ZČU předložila do 31. října 2011 zprávu o personálním zabezpečení studijních programů s rozdělením na jednotlivé právní disciplíny. Součástí zprávy by měly být i kopie nově uzavřených pracovních smluv.